

Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus Kuopion kaupungin ja valtion välillä

2021-2027

KUOPIO

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus

1 Sopimusosapuolet

Sopimuksen osapuolet ovat valtion puolesta työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä TEM) ja Kuopion kaupunki.

Sopimuksen muina yhteistyösopimuksina ovat Itä-Suomen yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu, Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon ELY-keskus, VTT, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri/Kuopion yliopistollinen sairaala, KuopioHealth-osuuskunta sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö.

2 Tarkoitus ja tausta

Hallitus on asettanut tavoitteeksi nostaa Suomen tutkimus- ja kehittämismenojen osuus nykyisestä 2,7 prosentin bruttokansantuoteosuudesta 4 prosenttiin 2030 mennessä. Tähän pääsemiseksi tarvitaan yhteistä näkemystä ja missioita, kunnianhimoisempaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (tki-toimintaa) sekä investointeja niin julkiselta kuin yksityiseltä sektorilta.

Kansallisen TKI-tiekartan mukaan korkeatasoinen osaaminen on perusta, jolle tavoitteiltaan kunnianhimoista, alueiden, alojen ja organisaatioiden vahvuudet hyödyntävää, kansainvälisesti kilpailukykyistä ja yhteiskunnan uudistumista tukevaa innovaatiotoimintaa voidaan rakentaa. Valtion ja kaupunkien väliset ekosysteemisopimukset ovat olennainen osa tiekartan uutta kumppanuusmallia, jonka tavoitteena on vahvistaa julkisen ja yksityisen sektorin välistä tki-yhteistyötä. Osaamiskärkien vahvistamiseksi, leventämiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi tutkimusta ja sitä hyödyntäviä verkostoja on koottava isommiksi osaamiskeskittymiksi ja ekosysteemeiksi.

Hallitusohjelmassa linjataan, että yliopistokaupunkien kanssa luodaan erilliset sopimukset julkisen ja yksityisen tki-rahoituksen strategisesta kohdentamisesta globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi. Ekosysteemisopimukset ovat osa hallituksen toimia, joilla Suomesta halutaan luoda vuoteen 2030 mennessä maailman toimivin kokeilu- ja innovaatioympäristö. Hallitusohjelman strategisena tavoitteena on, että Suomi tunnetaan teknologisen kehityksen, innovatiivisten hankintojen ja kokeilukulttuurin edelläkävijänä. Innovatiivisten julkisten hankintojen määrää halutaan kasvattaa 10 prosenttiin julkisista hankinnoista vaalikauden loppuun mennessä sekä niiden avulla kehittää palveluja, luoda kasvua ja mahdollistaa referenssimarkkinoiden kehittymistä.

Kansallisen kaupunkistrategian mukaan kaupungit toimivat osaamisen ja innovaatiotoiminnan sekä yritystoiminnan kehittämisen alustoina. Strategia tunnistaa, että kaupungit ja valtio yhdessä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän kanssa luovat edellytyksiä maailmanluokan osaamiskeskittymille ja innovaatioympäristöille.

Sopimuksessa määritellyt strategiset painopisteet vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriön tunnistamia ja tukemia korkeakoulujen osaamiseen perustuvia vahvuuksia.

Sopimus on luonteeltaan aiesopimus, joka määrittää osapuolten tahtotilan, tavoitteet ja painopisteet.

3 Tavoitteet

Ekosysteemisopimusten kantavana ideana on innovatiiviset ja edelläkävijyyttä tavoittelevat kaupungit, jotka omien vahvuuksien pohjalta hyödyntävät digitalisaation, uusien teknologioiden ja hiilineutraaliuden tuomia mahdollisuuksia ja siten vauhdittavat elinkeinoelämän uudistumista ja kestävästä kaupunkia.

Sopimuksilla vahvistetaan vetovoimaisten osaamiskeskittymien ja innovaatioympäristöjen rakentumista sekä suomalaisten toimijoiden kytkeytymistä kansainvälisiin tki-verkostoihin ja arvoketjuihin. Sopimuksilla kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkiä sekä lisätään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta kaupunkilähtöisesti. Keskeisinä keinoina ovat kaupunkikehityshankkeet, innovatiiviset julkiset hankinnat, tutkimustulosten hyödyntäminen, uudet liiketoimintaekosysteemit, start-up -yhteisöt sekä osaamisen vahvistaminen kansainvälisten osaajien avulla. Toimenpiteiden odotetaan luovan uutta paikallista kehitysdynamiikkaa, kansainvälisesti merkittäviä uusia kasvuvauksia sekä kaupunkien välisen yhteistyön tiivistymistä sopimuksen painopistealueilla.

Kaupungin ja valtion välinen ekosysteemisopimus tukee kaupungin innovaatioveitoista kasvua, kilpailukykyä, elinvoimaa, työllisyyttä ja kansainvälistymistä. Toimenpiteet kohdistuvat pitkäjänteisesti seuraavassa kohdassa 4 kuvattuihin strategisiin painopistealueisiin.

Painopistealueiden keskeiset toimenpiteet on valmisteltu yhteistyössä alueen korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän kanssa.

4 Strategiset painopistealueet 2021-2027

Kuopion ekosysteemisopimuksen ytimessä on yksi Suomen monipuolisimmista kaupunkikehityskohteista, Kuopion Savilahti. Alueen kehittämisen kokonaisinvestointien määräksi arvioidaan 1,5–2 miljardia euroa v. 2030 mennessä. Kyse on sekä uuden kaupunginosan luomisesta ja kehittämisestä, mutta myös kansainvälisesti tunnetusta huippuosaamisen keskittymästä. Hyvinvointi, älykkyys, vähähiilisyys, kokeilukulttuuri, resurssiviisaus, kiertotalous, viisas liikkuminen ja kestävä kehitys huomioidaan kaikessa tekemisessä.

Tavoitteena on kehittää Savilahden alueesta toimiva, vetovoimainen ja ainutlaatuinen Euroopan kiinnostavin oppimis- ja innovaatioympäristö.

Kuopion kaupungin sopimuksen painopistealueet ovat terveys- ja hyvinvointitekнологia sekä vesiosaaminen. Molemmissa painopistealueissa Kuopion kaupungilla on tahtotila ja valmius toimia teeman vetovastuussa ja rakentaa yhteistyötä sekä verkostoa kansallisena koordinoijana ja vetäjänä. Painopistealueissa korostuvat älykkäät digitaaliset ratkaisut, jotka hyödyntävät mm. data-analytiikkaa ja tekoälyä.

Painopistealueiden toimintaa tuetaan kytkemällä innovatiiviset hankinnat osaksi ekosysteemin ja toimintaympäristön kehittämistä. Kuopio toimii kansallisen Hankinta-Suomi -ohjelman innovaatiot-teemaryhmän kuntapuolen vetäjänä (2020-2023), jonka kautta edistetään kansallista yhteistyötä innovatiivisissa hankinnoissa esimerkiksi KEINO-verkoston kanssa.

Kuopion seudulla on ekosysteemisopimuksen kanssa yhteneviä teemoja osana MAL-sopimuksia mm. Kuopion Savilahtea kehitetään valtakunnallisesti merkittävänä kestävien, kiertotalouden ja vähähiilisten yhdyskuntaratkaisujen kokeilualueena.

4.1 Painopistealue: Terveys- ja hyvinvointiteknologia

Terveysteknologia on yksi voimakkaimmin kasvavista sektoreista ja merkittävimpiä korkean teknologian vientialoja Suomessa. Kuopion alueella korkeakoulut ja innovatiivinen startup-yhteisö tuottavat aktiivisesti kaupallistettavia teknologioita ja luovat siten merkittäviä mahdollisuuksia sijoittajille ja koko ekosysteemin kehittymiselle.

Kuopioon on keskittynyt suuri joukko merkittäviä terveysteknologian toimijoita. Läheinen yhteistyö Itä-Suomen yliopiston, Kuopion yliopistollisen sairaalan, VTT:n ja THL:n kanssa tuo yritysten ulottuville ammattitaitoisia osaajia, living lab- yhteiskehittämisen ja testauspalveluja sekä vahvaa IPR-osaamista

Kuopio tarjoaa terveysalan toimijoille ainutlaatuisen liiketoimintaekosysteemin, joka synnyttää innovaatioita ja tukee tutkimus- ja kehitystoimintaa. Ekosysteemi tarjoaa asiantuntijoille ja osaajille mahdollisuuden tukea yritysten liiketoiminnan kasvua ja kehitystä.

Kuopio lukeutuu huippuluokan tutkimuksen ja osaamisen ansiosta globaalisti terveysalan merkittävimpiin osaamiskeskittymiin Suomessa. Kuopiossa tehdään huipputason kansainvälistä tutkimusta sydän- ja verisuonitautien, metabolisten ja neurologisten sairauksien (ml. Alzheimerin ja Parkinsonin taudit) sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksien parissa. Pohjois-Savon maakunnallinen tietoaallas pitää sisällään ainutlaatuisen yhdistelmän perus- ja erikoisterveydenhuollon dataa sekä sosiaalidataa. Tietoaltaan ja sen täydentäminen kaupunkiympäristön datalla sekä jatkojalostaminen sensoreiden, robotiikan ja IoT:n kautta, mahdollistaa datan monipuolisen hyödyntämisen ekosysteemin kehittämisessä.

Kansallisen neurokeskuksen valmistelun koordinointi ja yhteistyöverkoston rakentaminen on toteutettu Itä-Suomen yliopiston Kuopion kampuksella. Kansallinen neurokeskus on suomalainen neurotieteiden ja -tutkimuksen yhteistyöverkosto, joka kokoaa ympärilleen laajan joukon neurotieteiden osaajia ja tukee innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä tämän hetken terveysalan polttavimpiin kysymyksiin. Myös VTT on käynnistänyt uutta tutkimustoimintaa digitaalisen terveyden alueella osana Kuopion kasvavaa hyvinvoinnin ja terveysteknologian ekosysteemiä. Tavoitteena on luoda erityisesti terveysdatan hyödyntämiseen perustuvaa huippututkimusta, synnyttää uusia digitaalisen terveyden innovaatioita ja luoda Suomeen ja Kuopion alueelle globaalia terveysteknologian liiketoimintaa.

Kuopion terveys- ja hyvinvointisektorin ytimessä toimii avoin innovaatioekosysteemi KuopioHealth – innovaatioverkosto, joka kokoaa yhteen Savilahden osaamiskeskittymän alueella Itä-Suomen yliopiston, Kuopion yliopistollisen sairaalan, Savonia-ammattikorkeakoulun, Kuopion kaupungin sekä lukuisia yritystoimijoita. KuopioHealth edistää asiakkaiden tarpeista lähtevää kehitystä, tutkimusta ja innovaatioita sekä toimii alustana uusille tuotteille ja palveluille.

Terveys- ja hyvinvointiteknologian painopistealueen visiona on: ”Kuopion Savilahti - Euroopan kiinnostavin oppimis- ja innovaatioympäristö älykkäille terveyden ja hyvinvoinnin ratkaisuille.” Tavoitteena on mahdollistaa terveydenhuollon muutosta kestävään ja ennaltaehkäisevään suuntaan sekä luoda älykkäiden ratkaisujen kehittämiseksi merkittävää liiketoimintaa. Tässä keskiössä on KuopioHealth -ekosysteemin kehittyminen Suomen johtavaksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatioalustaksi terveysdata-lähtöisille älykkäille ratkaisuille.

Määrällisinä tavoitteina on 50 uutta yritystä KuopioHealth -ekosysteemiin sekä 50 pilotoitua älykästä ratkaisua.

Terveys- ja hyvinvointiteknologian temaattisen alueen osalta KuopioHealth-osuuskunnalla on valmius toimia kaupungin kumppanina. Osuuskunnan jäsenistö koostuu ekosysteemisopimuksen oleellisista osapuolista sekä yrityskentästä. Tähän kytkeytyy myös alueen panostus Eurooppalaisen digitaalisen innovaatiokeskittymän (EDIH) syntymiseen samassa temaattisessa kokonaisuudessa.

4.1.1 Toimenpidekokonaisuus: Terveiden ja hyvinvoinnin älykkäät ratkaisut

Toimenpidekokonaisuuden ytimenä on luoda toimintaympäristö ja käytännön toteutusmalleja uusille laajan terveys- ja hyvinvointidatan yhdistämiseen perustuville älykkäille ratkaisuille.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. terveys- ja hyvinvointidatan laadun parantaminen; datan automaattisen analysoinnin ja visualisoinnin kehittäminen, langattomat ratkaisut (5G) sekä käyttäjätarpeisiin vastaavien älykkäiden ratkaisujen kehitys-, testaus- ja pilotointiympäristön edistäminen.

Toimenpiteissä huomioidaan älykkäät vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden arviointimallit, käyttäjien osallistaminen, uudet innovatiiviset liiketoimintamallit sekä kestävä kehityksen näkökulmat.

4.1.2 Toimenpidekokonaisuus: Älykkäät ratkaisut henkilökohtaiseen ravitsemukseen

Toimenpidekokonaisuuden ytimenä on mahdollistaa yksilöllistäminen älykkäiden ravitsemusratkaisujen avulla osana hyvinvointi- ja terveyspalveluja.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. henkilökohtaisen ruoankäyttö- ja käyttäytymistiedon yhdistäminen muuhun terveystietoon, Ruokalaakso-ekosysteemin yritysyhteistyön vahvistaminen sekä näyttöön perustuvan ravitsemustiedon hyödyntäminen osana elintarvikeketjua ruokaturvallisuuden parantamiseksi.

Toimenpiteissä huomioidaan henkilökohtaiseen ruoankäyttö- ja käyttäytymistietoon perustuvat ravitsemusta tukevat ratkaisut eri ikäkausina, näyttöön perustuvan ravitsemustiedon jalkauttaminen osaksi yksilöllistä hyvinvointia ja terveydenhoitoa, tosielämän terveysdata, erityisesti ravitsemusdata-analytiikka sekä ruokaturvallisuus osana terveyden turvallisuutta.

4.1.3 Toimenpidekokonaisuus: Terveysdata-alustat (terveystietopalvelut)

Toimenpidekokonaisuuden ytimenä on luoda alueella sijaitsevan Itä-Suomen biopankin, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin tietoaltaan, Kuopion kaupungille rakentuvan älykaupunkialustan sekä muiden kansallisten tietolähteiden dataa hyödyntävä kehittämisalusta. Kehittämisalusta nopeuttaa digitaalisten työkalujen ja älykkäiden palvelujen kehittämistä. Panostukset laajan datan hyödynnettävyyteen parantavat yritysten tuotekehitys- ja liiketoimintaedellytyksiä sekä synnyttävät TKI-toimintaa.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. paikallisten ja kansallisten tietovarantojen yhdistämisen palvelumallit, pseudonymisoidun, anonymisoidun ja synteettisen datan tuottaminen, älykkäät ratkaisut kansalaisten käyttöön public-private-people-partnership (4P)-mallilla sekä kansallisten ja paikallisten täsmälääke-ratkaisujen käytäntöjen luominen.

Toimenpiteissä huomioidaan tosielämän kansalaistiedon ja elämäntapatiedon yhdistäminen terveysdataan, laajan terveysdatan analyysiratkaisut, alustatalouden kehittäminen, tietoturva, kyberturvallisuus sekä liittyminen kansallisiin terveysalan tutkimus- ja innovaatioekosysteemeihin mukaan lukien kansallinen neurokeskus, biopankkiverkosto ja muut yksilöllistetyn lääketieteen osaamiskeskittymät.

4.2 Painopistealue: Vesiosaaminen

Kuopiolaisen vesiosaamisen juuret juontavat aina 1980-luvulle saakka. Erityisenä vahvuutena on Savilahden alueelle keskittynyt kuuden tutkimusorganisaation laaja-alainen vesiosaamiskeskittymä, joka muodostaa Kuopio Water Cluster –kokonaisuuden kattavine verkostoineen ja kyvykkyyksineen. Se kehittää käytännössä todennettuja teknisiä ratkaisuja ja sovelluksia vesialan haasteisiin tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Savilahden alueella on käytävissä erittäin monipuolinen laitekanta (kuuden tutkimusorganisaation analytiikkavalmiudet sekä pilotointilaitteistot) sekä usean eri alan osaajaresurssit, jotka mahdollistavat uusien vesialan innovaatioiden tutkimus- ja kehitystyön käytännössä.

Kokonaisuus muodostaa Suomessa täysin ainutlaatuisen testialustan uusien vesihuollon digitaalisten ratkaisuiden kehitystyölle todellisessa käyttöympäristössään. Taustalla on useiden vuosien jatkumo eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä uusimpien teknologioiden testaus- ja kehitystyötä.

Digitaalisten sovellusten kehitystyössä korostuvat lisäksi yhteistyö paikallisen Digi Center North-Savo –kokonaisuuden sekä terveysalan keinoälyratkaisuja kehittävien yritysten kanssa. Näiden osaamisen rajapinnoilta haetaan uusia avauksia älykkäiden vesihuollon sovellusten edelleen kehittämiseen.

Visiona painopisteen osalta on olla vuonna 2027 Suomen merkittävin vesiosaamiseen perustuvien uusien tuotteiden ja sovellusten kehitystyön ja uuden liiketoiminnan kasvun edistäjä ja kansallinen verkostoija. Vahva tausta on laaja-alaisessa vesiosamisessa, kattavissa verkostoissa, sekä kyvykkyydessä kehittää käytännössä todennettuja teknisiä ratkaisuja ja sovelluksia vesialan haasteisiin tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän ja kaupunkien kanssa.

Tavoitteena on edistää vesialan uusien innovaatioiden ja ratkaisujen kehittämistä, tuotteistamista ja kokoamista kansainvälisille markkinoille yhteistoiminnassa alalla toimivien yritysten, kaupunkien ja tutkimuslaitosten kanssa. Samalla edistetään uusimpien teknologioiden käyttöönottoa kuntasektorille sekä tarjotaan kokeilualustoja alalla toimiville teknologioiden kehittäjille. Kansainvälisesti verkottunut toiminta luo tähän hyvät edellytykset varmistaen kumppaniyritysten pääsyä kansainvälisille vesitekniikan markkinoille sekä suomalaisen vesiosaamisen nousemista yhdeksi kansallisista menestystarinoista.

Määrällisinä tavoitteina on 40 uutta yritystä Kuopion vesiekosysteemiin sekä 20 pilotoitua uutta ratkaisua.

Vesiosaamisen temaattisen alueen osalta kaupungin sopimuskumppanina on valmius toimia Savonia-ammattikorkeakoululla, jonka hallinnoima Kuopio Water Cluster on tällä hetkellä ainut suomalainen EU-kriteerien mukainen vesialan klusteri.

4.2.1 Toimenpidekokonaisuus: Älykkäät vesihuollon ratkaisut

Toimenpidekokonaisuuden ytimenä on uusimman osaamisen ja teknologioiden hyödyntäminen älykkäiden vesihuollon ratkaisuiden tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa kehitettäessä Savilahden aluetta kohti Smart City –konseptia. Kuopio Water Cluster kehittää tiiviissä yhteistyössä Kuopion kaupungin sekä paikallisen vesilaitoksen (Kuopion Vesi) ja alalla toimivien yritysten (ml. isot teknologiatoimittajat sekä innovatiiviset pk-yritykset) kanssa vesihuollon digitalisaatiota kohti käytännön sovelluksia.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. Savilahteen luotava kansallinen kehittämisalusta älykkäiden vesihuollon järjestelmien kehittämiseksi kv-markkinoille ja niiden käyttöönoton edistämiseksi, Savilahden District Metering Area (DMA) -alueen valmiiksi saattaminen yhdessä Kuopion kaupungin, Kuopion Veden sekä Kuopio Water Clusterin kanssa, DMA-alueen integrointi yhteen Savilahteen rakentuvaan 5G-testiverkkoon sekä kansallisten yhteishankkeiden toteutuksen aktivointi tukeutuen Savilahden kehittämisalustaan. Lisäksi edistetään yritysten välistä yhteistyötä keskeisten kehittäjä-ekosysteemien osalta; mm. terveysalan tekoäly-yritysten sekä vesihuoltoalan yritysten osalta ja vesihuoltosektorin digitalisaation edistäminen toimimalla uusien konseptien käytännön kehittämis- ja demonstraatioympäristönä.

Toimenpiteissä huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet, älykkäät vesihuollon tilannekuvajärjestelmät, vesitaseiden älykäs hallinta sekä kaupunkivesien älykäs hallinta.

4.2.2 Toimenpidekokonaisuus: Älykkäät talteenottoprosessit ja nollapäästötehtaat vesien käsittelyssä

Toimenpidekokonaisuuden ytimenä on pitkäjänteinen yhteistyö erityisesti vesi-intensiivisen teollisuuden (sellu- ja paperiteollisuus sekä kaivosteollisuus) kanssa. Yhteistyössä kehitetään vesi-intensiivisen teollisuuden toimintaedellytyksiä ja uusia innovatiivisia talteenottoprosesseja kansallisessa yhteistyössä keskeisten teollisuusyritysten, teknologiatoimittajien sekä tutkimuslaitosten kanssa luoden uutta liiketoimintaa alalle. Toiminnalla tavoitellaan vesi-intensiivisen teollisuuden toimintaedellytysten vahvistamista ympäristön kannalta kestäväällä tavalla sekä uutta lisäarvoa jätevesien käsittelystä. Pyrkimyksenä on kehittää vesi-intensiivistä teollisuutta kohti nollapäästötehdaskonseptia.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. teollisen mittakaavan TKI-ympäristöjen kehittäminen ja täysimääräinen hyödyntäminen yhteistyössä teollisuuden ja teknologiatoimittajien kanssa, nollapäästötehdas-konseptin edistäminen sekä yritysten välisen yhteistyön edistäminen keskeisten kehittäjäekosysteemien osalta; mm. talteenottoteknologioiden ja kaivosteollisuuden välillä. Lisäksi laaditaan tutkimustietoon perustuva tiekartta fosforipäästöjen vähentämismahdollisuuksista valuma-alueilla kartoittaen edellytyksiä vesi-intensiivisen teollisuuden päästökompensaatiomenettelyille. Tiekarttaan pohjautuen luodaan toimenpidesuunnitelma päästövähennysten toteuttamiseksi sekä pilotoidaan toimenpiteiden vaikutusta valikoiduilla vesistöalueilla.

Toimenpiteissä huomioidaan älykkäät talteenottoprosessit vesien käsittelyssä, toiminnanharjoittajien sekä viranomaisten ja kansalaisten vuoropuhelun lisääminen.

5 Sopimuksen rahoitus

Valtio ja kaupunki yhdessä rahoittavat sopimuksen toteuttamista. Sopimusta rahoitetaan EU:n kestävän kaupunkikehittämisen rahoituksella vuosina 2021-2027 (EAKR, ESR ja soveltuvien osien JTF). Tätä ennen sopimusten toimeenpanon käynnistystä rahoitetaan kansallisesta alueellisesta kehittämisrahasta (AKKE-raha).

Kaupunkiseudun rahoituskehys sopimuksen mukaiseen toimintaan osoitetaan TEM:n alueellisissa rahoitusjakopäätöksissä (AKKE-rahoitus ja EU:n kestävän kaupunkikehittämisen rahoitus) pohjautuen sopimusohjeissa (TEM 24.6.2020) määriteltyihin kriteereihin.

Ekosysteemisopimuksen kokonaisrahoituksessa sovelletaan ohjeellista jakosuhdetta, jossa paikallinen omarahoitusosuus (Kuopion kaupunki ja muu julkinen rahoitus) on 40 % ja EU:n kestävän kaupunkikehittämisen rahoituksen osuus 60 % (EU ja valtio). Käynnistysvaiheen AKKE-rahoituksessa sovelletaan samaa rahoitussuhdetta. Mahdollisissa yliaalueellisissa teemaverkostoissa sovelletaan tästä poikkeavaa jakosuhdetta.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen sisältämiä rahoitusvälineitä voidaan hyödyntää sopimuksen mukaisten kokonaisuuksien (kuten investoinnit) toteuttamiseen. Sopimuksen tavoitteet ja toimenpiteet ovat hyvin linjassa Pohjois-Savon maakunnan kehittämisstrategian kanssa, mikä luo hyvät edellytykset sopimuksen hankkeiden toteuttamiseen myös maakunnan liiton ja ELY-keskuksen rahoituksella.

6 Toteutus ja seuranta

Kaupunkien kanssa solmittavat ekosysteemisopimukset yhdessä muodostavat EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kestävää kaupunkikehittämistä koskevan kaupunkikehittämisen suunnitelman. Kunkin kaupunkiseudun sopimuksessa toteutettavien toimenpiteiden tulee olla kaupunkikehittämisen suunnitelman mukaisia. Toimeenpanossa noudatetaan lakia alueiden kehittämisestä ja alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta ja rahoittamisesta. Hankkeiden tukikelpoisuuden arviointi perustuu Uudistuva- ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman ohjelma-asiakirjaan.

Sopimuksen toteuttamista seurataan oheisen toimenpidesuunnitelman kautta, johon tässä vaiheessa on esimerkinomaisesti kirjattu suunnitteilla olevia hankeaihoita. Toimenpideliitettä käytetään jatkossa myös sopimuksen tavoitteiden toteutumisen seurantaan. Sopimuksen toteutuksen myötä täsmentyvät toimenpiteet ja hankkeet kirjataan vastaavalla tavalla.

Ekosysteemisopimusta varten Kuopion kaupunki perustaa johtoryhmän, jossa ovat edustettuina sopimuksen paikallinen pääosapuoli Kuopion kaupunki ja muut paikallisesti tarpeellisiksi katsomat yhteistyötahot, johon kuuluvat edustajat kaikista keskeisistä ekosysteemisopimuksen toteuttamiseen liittyvistä aluehallinnon, elinkeinotoiminnan, koulutuksen ja tutkimuksen toimijoista sekä linkittyvistä sidosryhmistä. Johtoryhmä vastaa sopimusta toteuttavien ja sopimuksessa mainittujen strategisten painopisteiden mukaisten hankkeiden ja toimenpiteiden valinnasta sekä tavoitteiden seurannasta.

Sopimukset solmineiden kaupunkien, työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden sopimuksissa mukana olevien kansallisten toimijoiden välille perustetaan kansallinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on koordinoita ja seurata sopimusten toteuttamisen kokonaisuutta. Ohjausryhmän tarkoituksena on myös varmistaa hyvä vuorovaikutus kaupunkiseutujen kanssa tavoitteena sopimusten laadukas ja tulokellinen toteuttaminen ja vertaiskehittäminen.

Sopimuksen sisältöjä (strategisia painopisteitä) voidaan tarpeiden mukaan ja osapuolten välillä yhteisesti tarkistaa sopimuskauden aikana sopimusasiakirjaa päivittämällä. Niin ikään, mikäli sopijaosapuolen edellytykset sopimuksen toteuttamiseen oleellisesti

muuttuvat, sopimusta voidaan tarkistaa tai se voidaan purkaa sopijaosapuolen aloitteesta. Tarkistaminen ja purkamisilmoitus tehdään kirjallisesti.

Sopimus astuu voimaan molempien osapuolten allekirjoitettua sen ja päättyy 31.12.2027.

Allekirjoitukset

Mika Lintilä
Elinkeinoministeri

Jarmo Pirhonen
Kaupunginjohtaja
Kuopion kaupunki

LIITE: Alustava toimenpidesuunnitelma

Toimenpidesuunnitelma

Toimenpideliitteessä kuvataan toimenpiteet tässä vaiheessa tiedossa olevien, esimerkinomaisten toimenpiteiden tasolla välitavoitteineen, ja sopimuksen toimeenpanon edetessä niitä päivitetään. Tarkoituksena ei siis ole ennalta määrittää kaikkia toimenpiteitä, sillä ne syntyvät toimeenpanon edetessä.

Tarkastelujakso 2021-2023

Painopistealue	Toimenpidekokonaisuus	Toimenpide	M€
Terveys- ja hyvinvointiteknologia	Terveiden ja hyvinvoinnin älykkäät ratkaisut	Terveiden älykkäiden ratkaisujen kehittämisalusta - terveysdata-analytiikka päätöksenteon tukena	2
		Terveiden älykkäiden ratkaisujen terveydellinen ja taloudellinen arvo	1
		Smart wellbeing hub - kehitysalusta	1,5
		Aivoterveiden edistämisen osaamiskeskittymä	2,25
		Yritysten kasvu (public-private-partnership), uudet innovatiiviset liiketoimintamallit, datatalouden hyödyntäminen	
	Älykkäät ratkaisut henkilökohtaiseen ravitsemukseen	lääkkäiden yksilöllinen ravitsemus ja hyvinvointi - terveysdata ja robotiikka mahdollistajana	1
	Terveysdata-alustat (terveystietopalvelut)	Laadukas terveysdata ja käyttökelpoiset tutkimusaineistot	2
Vesiosaaminen	Älykkäät vesihuollon ratkaisut	Vesihuoltosektorin digitalisaation edistäminen toimimalla uusien konseptien käytännön kehittämis- ja demonstraatioympäristönä	3
		Smart Water Solutions -innovaatiokeskus	3
	Älykkäät talteenotto- ja nollapäästötehtaat vesien käsittelyssä	Teollisen mittakaavan TKI-valmiuksien kehittäminen	1
		Ekosysteemi/kumppanuushankkeiden toteutus	3
		Päästökompensoinnin toimintamallien rakentaminen ja pilotointi	2
Yhteiset	Painopistealueiden yhteisiä toimenpiteitä	Pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukeva kaupallistamisprosessi vuodet 2021-2024	1
		Savilahden innovaatioekosysteemin kehittäminen	1
		Ilmastoturvallisuuden ja ilmastokriisien tuomat muutokset yritysten liiketoimintaan, resilienssi ja tulevaisuuteen varautuminen, 2022-2025	1
		Painopistealueiden toimintaa tuetaan kytkemällä innovatiiviset hankinnat osaksi ekosysteemin ja toimintaympäristön kehittämistä. Kuopio toimii kansallisen Hankinta-Suomi -ohjelman innovaatiot-teemaryhmän kuntapuolen vetäjänä (2020-2023), jonka kautta edistetään kansallista yhteistyötä innovatiivisissa hankinnoissa esimerkiksi KEINO-verkoston kanssa.	0,3